לאו היינו הנחתן בעי רבא *אגוז בכלי וכלי צף על גבי מים מהו מי אמרינן בתר אגוז אזלינן והא נייח או דילמא בתר כלי אזלינן והא לא נייח תיקו: שמן על גבי יין מחלוקת ר' יוחנן בן נורי ורבנן דתנן *שמן שצף על גבי יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן ר' יוחנן בן נורי אומר שניהם חיבור זה לזה אמר אביי *בור ברה"ר עמוקה עשרה ורחבה שמנה וזרק לתוכה מחצלת חייב, חילקה במחצלת פטור, לאביי דפשיטא ליה דמחצלת מבטלא מחיצה כל שכן חוליא דמבטלא מחיצה, לרבי יוחנן דמיבעיא ליה חוליא, מחצלת פשיטא דלא מבטלא מחיצת' ואמר אביי בור ברה"ר עמוקה עשרה ורחבה ארבעה מלאה מים וזרק לתוכה חייב, מלאה פירות וזרק לתוכה פטור מ"ט מים לא מבטלי מחיצתא, פירות מבטלי מחיצתא תניא נמי הכי הזורק מן הים לאיסרטיא ומן האיסרטיא לים פטור ר"ש אומר אם יש במקום שזורק עמוק עשרה ורחב ארבעה חייב:

מתני' *הזורק ארבע אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר, למטה מעשרה טפחים כזורק בארץ, הזורק בארץ ארבע אמות חייב:

גמ' *והא לא נח א"ר יוחנן בדבילה שמינה שנינו. א"ר יהודה אמר רב א"ר חייא *זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר' מאיר ורבנן: לר"מ דאמר *חוקקין להשלים מיחייב, לרבנן דאמרי אין חוקקין להשלים לא מיחייב תניא נמי הכי זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא ר"מ מחייב וחכמים פוטרין א"ר יהודה אמר רב תל המתלקט עשרה מתוך ארבע וזרק ונח על גביו חייב תנ"ה מבוי ששוה לתוכו ונעשה מדרון לרה"ר, או שוה לרה"ר ונעשה מדרון לתוכו אותו מבוי אינו צריך לא לחי ולא קורה רבי חנינא בן גמליאל אומר תל המתלקט עשרה מתוך ארבע וזרק ונח על גביו חייב:

מתני' זרק לתוך ד' אמות ונתגלגל חוץ לד' אמות פטור, חוץ לד' אמות ונתגלגל לתוך ד' אמות חייב:

גמ' והא לא נח אמר ר' יוחנן *והוא שנח על גבי משהו תניא נמי הכי זרק חוץ לד' אמות ודחפתו הרוח והכניסתו ואע"פ שחזרה והוציאתו פטור, אחזתו הרוח משהו אף על פי שחזרה והכניסתו חייב *אמר רבא תוך ג' לרבנן צריך הנחה על גבי משהו יתיב מרימר וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה רבינא למרימר לאו

לאו היינו הנחתן · ואם נטלו משם לאו עקירה היא: **שמן על גבי יין** · לענין שבת מחלוקת ר' יוחנן בן נורי ורבנן: **דתנן שמן** · של תרומה: **שצף על גבי יין** · של תרומה משום הכי נקט טבול יום משום דפוסל ואינו מטמא הלכך לא פסל אלא שמן בלבד דלאו חיבור הוא למיהוי כחד ואילו הוה טמא הוה מטמא ליה לשמן ושמן פסל ליה ליין: **שניהם חיבור** · דהוי כחד ונפסל אף היין ולענין שבת נמי לרבנן הוה ליה כאגוז על גבי מים ולרבי יוחנן הוה ליה כמים על גבי מים: **וזרק לתוכה מחצלת** · משום סיפא נקט ליה דבעי למימר חלקה במחצלת פטור לאשמעי' דהנחת חפץ וסילוק מחיצה בהדדי פטור והכא סילוק מחיצה דזיל הכא ליכא ארבעה וזיל הכא ליכא ד' דבצר ליה עובי מקום מחצלת: **כל שכן חוליא** · דסילוק מחיצה ודאי הוא דמבטיל לה: **לרבי יוחנן** (א) **מחצלת פשיטא ליה דלא מבטלה** · דאי נמי אמרינן סילוק מחיצה והנחת חפץ כי הדדי פטור הכא חייב דלא מבטל ליה הלכך לאו סילוק מחיצה היא: **וזרק לתוכה** · מרה"ר מידי דנייחא כגון אבן או מים: **חייב** · ולא אמרינן כיון דמלא הוא לא הוי רה"י דמבטל להו מחילות: **מלאה פירות** · פטור דבטיל מחילות כאילו מלאוה עפר: **תניא נמי הכי** · דמים לא מבטלי מחילה: **מן הים לאיסרטיא** · מכרמלית לרה"ר פטור: **איסרטיא** · הוא סרטיא: **ר"ש אומר אם יש** · בים במקום שזורק גומא מיוחדת לבדה עמוקה עשרה ורחבה ד' רה"י לעצמה היא ולא הוי כשאר ים אף על גב דים נמי עמוק הוא, וממילא שמעינן מדר"ש דמים לא מבטלי מחילה: **גמ' רבי מאיר ורבנן** · דאיפליגו בחוקקים להשלים בפ"ק דיומא (דף יא:) ובעירובין (ד' יא:) לר"מ דאמר חוקקין להשלים במקו' שיש כדי לחוק, הכא חייב דרואין החור כאלו הוא ארבע: **תל המתלקט** · שהוא מדרון והולך ומתלקט מעט מעט עד שמגביה י' מתוך ד"א הרי הוא כאלו זקוף כולו והוי רה"י במקום גובהו ואם זרק מרה"ר ונח על גביו חייב ודוקא נקט מתוך ד' אמות דאי מתוך ה' הרי הוא כשאר רשות הרבים דניחא תשמישתיה להילוך: **ונעשה מדרון לרה"ר** · שהיה קרקע המבוי גבוה מקרקע רה"ר והולך ומשפע אצל פתחו לצד רה"ר או שהיה שוה לרה"ר ונעשה מדרון לתוכה שהיה רה"ר גבוה מקרקע המבוי וכניסת המבוי נמי מן הפתח ולפנים גבוה כקרקע רה"ר ברחב אמה או חצי אמה ואח"כ הוא נעשה מדרון לצד דופן האמצעי: **אותו מבוי אינו צריך לחי** · דאותו גובה שבצד הפתח הוה ליה מחילה אף על פי שהוא משפע והולך: **מתני' זרק חוץ לד"א ונתגלגל כו' חייב** · לא שנפל לארץ דא"כ לא צריכא למימר אלא שהרוח גלגלתהו מן האויר לתוך ד' אמות: **גמ' והא לא נח** · חוץ לד' ואמאי אזלינן בתרה: **שנח ע"ג משהו** · שעמד קלת ואח"כ נתגלגל והוא הדין אם אחזתו הרוח באויר ועכבתו מעט ואחר כך הכניסתו דחשיב נמי הנחה אם בתוך ג' הוא: **ודחפתו הרוח** · בעודו באויר: **אחזתו משהו** · הרוח עכבתו במקומו מעט: **לרבנן** · דפליגי עליה דר"ע *בזורק מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע דלית להו קלוטה כמי שהונחה לא תימא בתוך ג' מודו אלא אפילו תוך ג' נמי צריך שינוח ואם עבר רה"ר כולה פטור ונפקא מינה נמי לזורק ד' אמות וכשבא לנוח והגיע לתוך ג' נזכר שגגתו עד שלא נח פטור כדאמרינן במתני' (דף קב·) עד שתהא תחלתו וסופו שגגה ולא אמרינן עד שלא נזכר הוה ליה מונח:

פירות מבטלי מחיצתא · וא"ת ומ"ש מדבילה שמינה דאמרינן לעיל דלא מבטלי ואביי דהכא אית ליה שינויא דדבילה שמינה שנו כדאמר בפ"ק (דף ז:) זימנין משני ליה בכותל דלית ביה חור ובדבילה שמינה כו' וי"ל דדבילה אינה עומדת כל כך להתבטל שם בכותל כמו שרגילין לבטל פירות בבור כעין תבואה אי נמי דבילה דבר מועט הוא ולא מבטלא אבל בור מלא פירות או חציו מבטל רה"י וה"ה דגרעין אחד או דבר מועט לא מבטל רה"י וא"ת היכי ממעטי הני פירות והא אמר בפרק חלון (עירובין עח:) כל דבר הניטל בשבת אינו ממעט ואפי' אי איירי הכא בטבל שאין ניטל בשבת מ"מ כיון דניטל מן התורה הזורק לתוכו אמאי פטור ואומר ר"י דמן התורה ממעט כל דבר ואפילו הניטל ומדרבנן הוא דגזרו דדבר הניטל אינו ממעט ולהכי לא קאמר מותר לזרוק בתוכו אלא קאמר הזורק לתוכו פטור משמע דאיסורא דרבנן איכא ואפילו בחריץ שבין שתי חצרות אמרו דדבר הניטל אינו ממעט אע"ג דהוי לקולא דלא אסרי אהדדי אבל ק"ק דבפרק חלון (שם) מייתי על בית שמילאוהו תבן דהוי לענין אהל דאורייתא:

והלכה ונחה בחור כל שהוא כו' · בחור מפולש איירי והאי חוקקין להשלים היינו לשויה מקום ד' כדפי' בפ"ק (דף ז:): **והא** לא נח · וא"ת מאי פריך והתניא לעיל (ד' צז:) תוך ג' ד"ה חייב אע"ג דלא נח ואין נראה לומר דלתוך ד' אמות קאי אמאי פטור הא לא נח וא"כ כשנח אחר כך חוץ לארבע יתחייב דהא [מתניתין] נמי הכי משמע דלחוץ לד' אמות פריך אמאי חייב וי"ל דפריך לרבא דאמר תוך שלשה לרבנן בעי הנחה ע"ג משהו:

אחזתו הרוח משהו כו' · פי' שעיכבתו ע"ג קרקע או אפי' באויר כדפי' בקונט' דחשיבה אחיזת הרוח כמונח על גבי משהו ונראה דע"ג קרקע (ב) אפי' לר' יהודה דהיינו רבנן דקאמר רבא דצריך הנח' מודה (ג) *)דלא בעינן כדפי' לעיל (דף פ·) ומיהו ק"ק דבסמוך מסקינן איפכא דמתגלגל כיון דאין סופו לנוח לאו כמונח דמי אבל האי כיון דסופו לנוח כמונח דמי וחזר ר"י לפרש דודאי רבי יהודה סבר כר"ע דקלוטה כמו שהונחה (ד) היכא דבעי שתנוח שם כי ההוא דפירקין אבל בההוא דפרק בתרא דעירובין (ד' צז:) היה קורא בספר דלא בעי שתפול שם בעי ר' יהודה הנחה על גבי משהו ורבא קאמר דרבנן דר"ע לית להו קלוטה כמו שהונחה דמיא בשום מקום אפי' רלוטה שתנוח שם אפילו תוך ג' ולא ס"ל כברייתא דלעיל דקתני תוך ג' ד"ה חייב אלא סבר כברייתא דהכא דקתני אחזתו הרוח משהו ומתניתין נמי משמע דאיירי בנח משהו כדאוקי ר' יוחנן דומיא דרישא דקתני תוך ד' אמות פטור דאיירי בשנח דאי לאו הכי אמאי מיפטר ורב חלקיה בר טוביה דאמר לעיל תוך שלשה ד"ה חייב מוקי מתניתין בדלא נח ורישא דקתני פטור מיירי כגון שפסק בחו ומחמת הרוח נתגלגל חוץ לארבע:

*) דלא בעינן הנחה כדפי' לעיל דיש חילוק בין מתגלגל ובין אינו מתגלגל כנ"ג

לאו

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה כב:

כ ב שם הלכה כג

כא ג מיי' שם הל' יח סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמה סעיף יג:

כב ד מיי' שם:

כג ה מיי' שם הלכה י וסמג לאוין סה טוש"ע שם סעיף יוד:

כד ו מיי' שם הל' טז.

כה ז מיי' פי"ז שם הל' ד טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף לו:

כו ח ט מיי' פי"ג שם הלכה כב:

כז י מיי' שם הל' טז [וע"ש בכ"מ]:

◆

רבינו חננאל

אסקופה מאי היא ואוקימנא [באסקופת] כרמלית ואקשינן עלה סוף סוף איסורא דרבנן איכא ושנינן דלית בה ד' על ד' וכר' יוחנן דאמר מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו השתא דתנינן בחולית הבור והסלע פחות מכאן פטור אם הן פחות בגבהו ואין פחות ברוחב הוא פטור אבל אסור ואם פחות ברוחב פטור ומותר בלבד שלא יחליף ודייקינן למה ליה למיתנא חולית הבור והסלע מסייעא ליה לר' יוחנן דאמר בור וחוליתו מצטרפין לעשרה והא דר' יוחנן בהמוצא תפלין (ד' צט) בענין בור ברשות הרבים וחולייתו גבוהה י' טפחים והיכי דמי כגון תל ברה"ר וחקק בו עד ארעית (כנגד) רה"ר מקצתו עשאו ביד ומקצתו עשאו חוליא על הבור וארעית הבור עם רה"ר שוה לו והבור עצמו גבוהה מרה"ר וחולייתו למעלה ממנו אם גבוה הבור וחוליתו שניהם יחדיו עשרה טפחים הרי הן מצטרפין ולמעלה מן החוליא רשות אחרת: וגרסינן בירושל' דקדוק אחד א"ר יוחנן (העומד) [העמוד] והחלול מצטרפין לארבעה והוא שהיה (העומד) [העמוד] רובה עלהחלל והחלל זהו פתיחת הבור (והעומד) [והעמוד] הוא רחב החוליא העומדת שהיא שפת הבור אם נמצא מן השפה אל השפה ד' טפחים אע"פ שיש חלל באמצע הרי הוא רה"י כמו שפירשנו: **בעא** רב מרדכי מרבה עמוד ברה"ר גבוה י' ורחב ד' וזרק ונח על גביו מהו בעיא זו עיקרא כי רה"ר תופשות עד עשרה ומי' ולמעלה מקום פטור הוא לפיכך אם הגביה אדם חפץ מרה"ר ולא הגביה יותר מי' טפחים אלא לאלתר שהגיע לעשרה הניחו ע"ג העמוד חייב אבל זרקו למעלה מי' מעקם כשהוא ברה"ר ויש במחשבתו שאם יפול ינוח ברה"י אלא שבזריקתו יצא ברה"ר למקום פטור שהוא האויר ואח"כ חזר ונפל ונח ברה"י מי אמרינן הרי עקירה ברה"ר והנחה ברה"י ועביד עקירה והנחה נכנס למקום פטור חייב או דלמא כיון דממקום פטור הוא דקא אתיא פטור ופשטו ליה רבה ורב יוסף ואביי מתניתין היא הלא תראה חולית הבור והסלע שגבוהין י' ורחבין ד' מכוונין הנותן על גבו חייב וכן הנוטל מעל גבו חייב ואי אפשר הנותן והנושא שאין מגביה משהו וימצא יוצא למעלה מעשרה ואח"כ יורד ונח בחוליא או לסלע וכן הנוטל מעל גבו ומניח ברה"ר ואעפ"כ חייב ואקשינן עלייהו ודלמא מתניתין בדבר דק כמו מחט דאפשר למשקליה ולאתנויה בלא הגבהה השיבו לו מהם נמי אי אפשר דלא מידלא פורתא והני מילי דחיות הן ושניא הא שמעתא מדרב חסדא דיציאות השבת כדבעינן לפרושי לקמן.

א"ר מיאשא בעו ר' יוחנן כותל ברה"ר גבוה עשרה ואינו רוחב ד' ומוקף כרמלית ועשאו רה"י וזרק ונח על גביו מהו פי' כגון שהיה הכותל מחיצה בין רה"ר לכרמלית אח"כ בנה כותל בכרמלית שכנגדו ועשה הכרמלית ההיא רה"י מי אמרינן הרי הכותל זה בחזקתו וכיון שאין בו רחב ד' מקום פטור הוא או דלמא כיון שעשאו [רה"י] כמאן דמליא שאר ד"ט דמי ופשטינן כשהיה כותל לכרמלית מקום פטור היה והשתא דהוה ליה כותל רה"י כיון שנח עליו כמאן דנח ברה"י דמי שאם זה הכותל הוא שעושה הכרמלית ההוא רה"י כ"ש שיעשה הכותל ההוא רה"י וכן אמר עולא ק"ו לאחרים נעשה מחיצה לעצמו לא כ"ש וסלקא בהאי טעמא:

בעי ר' יוחנן בור ברה"ר עמוקה ט' ועקר חוליא ממנו שיש בה טפח ובעקירת החוליא נגמר הבור רה"י כדתניא חריץ עמוק עשרה ורחב ד' זו היא רה"י גמורה והניח החוליא ההוא ברה"ר מאי מי אמרינן עקירת הפץ ממקומו ועשיית מחיצה בהדי הדדי קא אתינן וחייב או לא ופשיטנא אם תמצי לומר כיון דבשעת עקירה לא הוה רה"י עקר ובעקירתו הוא דהוה רה"י לא מחייב אבל זו הבעיא השנית אם הבור עמוק עשרה שהוא רה"י גמורה ועקר חוליא מרה"ר ונתנה לתוכה ובנתינת החוליא לתוכו נתמעט הבור מעשרה מי אמרינן כיון דבשעת התחלת הנחה רה"י גמורה הוא מיחייב או דלמא כיון שבהנחת החוליא נסתלקה המחיצה ונתמעט הבור פטור*) ואקשינן והא לא נח וא"ר יוחנן בדבילה שמינה שנו הלא כיון שעמד ברחוק ד' אמות מצומצמות מן הכותל וזרק בכותל דבילה שמינה ונדבקה בכותל הרי מיעטה הדבילה הד' אמות שבינו ובין הכותל אעפ"כ הוא חייב הכא נמי כיון שהניח החוליא בבור עמוק י' אע"פ שמיעטו החוליא והא חייב ופרקינן שאני התם דדבילה לא מבטל לה ודעתו לנוטלה לפיכך לא ממעטא אבל החוליא בטולי מבטל לה לגבי בור ויש לומר

*) [illegible]

מסורת הש"ס

לעיל דף כב

ג"ז שם עירובין דף עח: [טבול יום פ"ב מ"ה]

לעיל ז: צו:

[לעיל ז: וצט:]

ג"ז שם

ג"ז שם וש"נ

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כ"ש וכו' דמבטל לה התם לר' יוחנן דמיבעיא ליה חוליא מחצלת פשיטא ליה כצ"ל והד"א: (ב) תוס' ד"ה אחזתו וכו' ונראה דע"ג קרקע. נ"ב פי' אפי' במתגלגל ואפילו לא אחזתו הרוח: (ג) בא"ד דלא בעינן כדפרי' לעיל. נ"ב בפ' המוציא יין דף פ בד"ה והא אמר: (ד) בא"ד כמי שהונחה דמיא היכא וכו' כי ההיא דפירקין. נ"ב בד' לז ע"ב:

◆

גליון הש"ס

גמ' חילקה במחצלת· עיין בחידושי הרשב"א לעיל ח ע"א ד"ה רחבה שמנה:

[לעיל צז.]

מבנה
מימרות על אביי

נושא
סילוק מחיצה והנחת חפץ בבת אחת
על ידי זריקת
מחצלת לתוך
בור עמוק י' ורחב ח'

נושא
מים/פירות
מי מבטלי
מחיצתא

נושא
תל
המתלקט י'
מתוך ארבע
אמות

נושא
הנחה
על גבי
משהו